

REGINA VENCKUTĖ

A. BARANAUSKO BENDRINĖS KALBOS TEORIJA

1985 metų pradžioje prasmingai sutapo du lietuvių kalbotyrai ir apskritai nacionalinėi kultūrai reikšmingi jubiliejai: minėdami prie profesionalojo mūsų kalbos mokslo ištakų stovėjusio A. Baranausko 150-ąsias ir Lietuvos TSR nusipelniusio mokslo veikėjo prof. J. Balčikonio 100-ąsias gimimo metines, pagerbėme jų nuopelnus lituanistikai. Kažin ar būtina ieškoti tiesioginių sąsajų tarp šių nevienodo išsilavinimo ir skirtinę epochų kalbininkų – juos sieja nepertraukiamos mokslo raidos ryšys, – tačiau tam tikros Baranausko ir Balčikonio pažiūrų į bendrinę kalbą paralelės neabejotinai galėtų išplėsti bendrą lietuvių kalbotyros istorijos vaizdą.

I Baranauską remiasi ne tik mūsų profesionaliosios kalbotyros formavimosi (per K. Jaunių ir K. Būgą), bet ir bendrinės kalbos kūrimosi bei norminimo linijos (per K. Jaunių ir J. Jablonski)¹. Mąstydamis apie Balčikonio vietą lietuvių kalbotyroje ir turėdami galvoje jo ryšius su Būga bei Jablonskiu, taip pat sunkią pirmųjų pokario metų situaciją, turime pripažinti, kad tada jis buvo tas mūsų kalbos mokslo autoritetas, į kurį remėsi ir jo puoselėjamos veržliai šakojosi bei plėtėsi tos pačios linijos².

A. Baranausko indėlis į konkrečias lietuvių kalbotyros sritis (pirmiausia į dialektologiją, akcentologiją, bendrinės rašemosios kalbos istoriją ir kt.) jau išsamiai išnagrinėtas ir deramai įvertintas³, tačiau jo kalbinės pažiūros beveik neinterpretuotos lingvistinės minties raidos kontekste⁴. Tuo tarpu bendra teorinė nuostata, kurių laikėsi šis gabus savamokslis kalbininkas, šiandien tebéra verta dėmesio ir lietuvių kalbotyros istorijos, ir jos nūdienos atžvilgiu.

Lingvistinės Baranausko pažiūros formavosi, veikiamos trijų XIX a. kalbotyros krypčių – natūralizmo, jaunagramatikų ir Kazanės mokyklos, taigi jis buvo patyręs didelę vokiečių komparatyvistų ir rusų kalbotyros (daugiausia per J. Bodueną de Kurtenė) įtaką.

Bene didžiausią pradinę įtaką Baranausko lingvistinio talento brendimui ir metodiniams principams turėjo natūralizmo krypties pradininko A. Šleicherio pažiūros, nes dar Varnių seminarijoje būsimajam gimtosios kalbos tyrinėtojui milžinišką

¹ Zinkevičius Z. A. Baranauskas kalbininkas. – Kn.: Literatūra ir kalba, V., 1986, t. 19.

² Pupkis A., Mažiulis V. Juozas Balčikonis. – Kn.: Balčikonis J. Rinktiniai raštai, V., 1978, t. 1, p. 23–35.

³ Sabaliauskas A. Lietuvių kalbos tyrinėjimo istorija. – V., 1979, p. 166–171; Salys A. A. Baranauskas. – Kn.: Lietuviškoji enciklopedija. K., 1934; Zinkevičius Z. Min. veik.

⁴ Venckutė R. Antano Baranausko kalbinių pažiūrų ištakos. – Kn.: Ženklas ir prasmė. V., 1986.

įspūdį darė ide. kalbų šeimos susidarymą aiškinanti „genealoginio medžio“ teorija, o vėliau – Šleicherio „Lietuvių kalbos gramatika“ ir kiti šio žymiausio XIX a. vidurio indoeuropeisto darbai. Svarbūs čia buvo (nors ir trumpi) asmeniniai Baranauskų kontaktai su Šleicheriu.

Iš Šleicherio darbų Baranauskas mokėsi lyginamojo-istorinio metodo abécélés, t. y. taikyti garsų kitimo dēsnius kalbos elementų archetipams rekonstruoti. Iš Šleicherio jis buvo perėmęs ir kalbos, kaip žmogaus dvasios organo, idėjų ir ja teoriškai grindė savo pažiūrų į kalbos tarminio susiskaldymo priežastis bei samprotavimus apie bendrąjį (paveldėtąjį) ir dalinį (t. y. specifinį, vėliau susiformavusį) kalbos elementą. Savo svarbiausioje spausdintoje studijoje „Pastabos apie lietuvių kalbą ir žodyną“ Baranauskas rašė: „Bendrasis elementas kalboje atsiranda drauge su gentimi, pirmynkštėje genties egzistavimo pakopoje ir išlieka kaip istoriškai susiformavusių tarminių skirtumų posluoksnis. Tokios kalboje yra šaknys, kamienai, formos, pirmiņės fleksijos ir visose tarmėse bei šnektose vienodai vartojamų žodžių junginių sistema; tam tikrų tarmių ir šnektų skirtumai sudaro specifinį kalbos elementą“⁵. Laikydamasis šio požiūrio, Baranauskas apskritai teisingai apibūdino kiekvieno iš šių sluoksnių reikšmingumą kalbos tyrinėjimui ir toliau rašė: „Žodžiai liaudies lūpose per laiką nusigludina kaip akmenukai, vartomi srovės ar bangų <...>, žodžių galūnės nusitrina, pradžia ir vidurys traukiasi ir vienodėja, skiemėnys darosi trumpešni <...>. Kadangi <...> pilnosios žodžių formos nuo ilgo vartojimo, nutrinančio etimologinius elementus, trumpėja, bendrasis kalbos elementas virsta šnektą ypatybėmis, todėl detaliams tarmių lyginimui vertingesnės yra pilnosios, o ne sutrumpėjusios <...>“⁶. Veikiamas Šleicherio pažiūros į žodžio šaknį, kaip pirmiņę ir svarbiausią „kalbos organizmo“ ląstelę, Baranauskas, aiškindamas lietuvių kalbos tarmių skirtumus, daug dėmesio skyrė šaknies garsų (ypač balsių) kitimo dēsingumams ir pabrėžė, kad žodžio gale tie patys garsai kinta greičiau arba iš viso gali išnykti. Štai kodėl, skirstydamas lietuvių kalbos tarmes, jis orientavosi į vokalizmo ypatybių kompleksus, dažnai net nenurodydavo konkretaus skiriama jo požymio⁷, o kurdamas tarmių derinimo principu paremtą lietuvių kalbos rašybą, t. y. nustatydamas bendrinei rašomajai kalbai normines lytis, nuosekliai laikėsi požiūrio, kad „pilnasai lankstygalis“ (t. y. *galūnė*. – R. V.) yra geresnis už sutrumpėjusį⁸. Vėliau šią Baranausko teorinę nuostatą patvirtino detalus mūsų tarmių tyrimas: pasirodė, kad archaiškiausią fonetinę sistemą išlaiko kaip tik tos tarmės, kurių šaknies (resp. žodžio vidurio) ir galūnės (resp. žodžio galo) vokalizmas sutampa. Tuo tarpu Baranauskas (jo gyvenamuoju metu tarmės buvo beveik neištirtos) „Pastabose apie lietuvių kalbą ir žodyną“ daro ižvalgią išvadą: „R₂ ir R₃ šnektoſ (t. y. R₂ – „Mū-

⁵ I lietuvių kalbą išverstų studijos ištraukų buvo paskelbta „Mūsų kalboje“. Čia ir toliau cituojama iš: Venckutė R. Iš Antano Baranausko lingvistikio palikimo. – Mūsų kalba, 1975, Nr. 1, p. 41.

⁶ Min. veik., p. 42.

⁷ Girdenis A., Zinkevičius Z. Dėl lietuvių kalbos tarmių klasifikacijos. – Kalbotyra, 1966, t. 14, p. 139.

⁸ Baranausko laiškas H. Véberiui. Cituojama iš: Baranauskas A. Raštai. – V., 1970, t. 2, p. 186.

šos upynas“, R₃ – *rytinė panevėžiškių dalis, „grynieji puntininkai“* – R. V.), turinčios galūnėse daug redukuotų <...> garsų ir skiemenu, yra jau lietuvių kalbos fonetikos būsimos fazės užuomazgos⁹.

Lietuvių kalbos tarmes Baranauskas tyrė praktinio reikalo verčiamas, tačiau, matyt, ne be jaunagramatikučių įtakos taip skrupulingai fiksavo menkiausius tarminius skirtumus ir savaip išpažino faktą bei gyvosios kalbos „kultą“¹⁰. Nepaprastai sažiningą požiūri į kalbos faktus, tvirtą įsitikinimą, kad be gero jų ištyrimo negalima padaryti moksliškai patikimų išvadų, lémē ir Baranausko tyrinėtojo asmeninės savybės¹¹. Vis dėlto gebėjimas sistemiškai apibendrinti savo stebėjimus saugojo šį ižvalgų kalbininką nuo jaunagramatikams būdingo smulkmeniško faktų aprašinimo ir leido priartėti prie šiuolaikiško struktūrinio požiūrio į kalbą, kuriuo jis buvo gerokai pralenkės savają – visuotinio jaunagramatikų (neretai vadinamų atomistais) viešpatavimo – epochą. Prie to neabejotinai bus prisiidėjusios ir navoriškos Bodueno de Kurtenė pažiūros (jie nuo gana artimai bendravę).

Iš Bodueno de Kurtenė Baranauskas perėmė principą aiškiai skirti rašemosios ir šnekamosios kalbos faktą. Vaizdingai suformuluotą, šį principą randame Baranausko laiške Véberiui: „Kas kita knyga, kas kita burna: knygoje kalba pusiau apmirusi, burnoje gi visa gyva“¹². Toks įsitikinimas, matyt, lémē gana skeptišką Baranausko požiūrį į nenusistovėjusią, aiškiomis kodifikacijos taisyklėmis nesuvirtintą XIX a. vidurio lietuvių raštijos kalbą (jis išryškėja iš „Anykščių šilelio“ autoriaus laiškų J. S. Dovydaičiui, J. Jablonskiui, H. Véberiui ir kt.). Rašemosios ir šnekamosios kalbos, kaip dviejų nacionalinės kalbos egzistavimo formų, skyrimas taip pat, matyt, salygojo Baranausko įsitikinimą, kad Lietuvai būtinai esanti reikalinga tik rašomoji bendrinė kalba, šiaip bendravimui (kaip šnekamoji kalba) tinkančios visos tarmės. Mūsų akims iš pirmo žvilgsnio gal ir paradoksalus toks tvirtinimas iš esmės néra nei teoriškai, nei praktiškai neteisingas: šiuolaikinė kalbos kultūros teorija anaiptol neneigia gimtosios tarmės, laiko ją svarbia tradicine kasdieninio bendravimo prie-mone (šeimoje ir kitose neutraliose, neoficialiose situacijose); griežčiau ribojamas tik tarmių vartojimas viešajame gyvenime ir masinėje komunikacijoje (grožinė literatūra, spauda, mokykla, radijas ir kt.). Iš viso to, matyt, galima daryti pamatuotą išvadą, kad bendrinės kalbos ir tarmių santykis Baranausko buvo suvokiamas gana blaiviai ir šiuolaikiškai. „Išvertę“ jo samprotavimus į šiuolaikinius lingvistikos terminus, aiškiai matome, kad Baranauskui tiek bendrinė kalba, tiek tarmės, paprastai funkcionuojančios tik šnekamaja forma, yra salygiškai savarankiškos komunikacines sistemos ir aiškiai skiriasi vartojimo sfera bei savo vidinės raidos specifinių dėsninių suformuotomis fonetinėmis, leksinėmis, morfologinėmis ir sintaksinėmis ypatybėmis.

⁹ Venckutė R. Iš Antano Baranausko lingvistinio palikimo, p. 44.

¹⁰ Gyvoji kalba Baranausko buvo suprantama pirmiausia kaip šnekamoji kaimo žmonių kalba, t. y. „sodžiaus kalba“.

¹¹ Venckutė R. Antano Baranausko lingvistinė korespondencija. – Kn.: Literatūra ir kalba. V., 1986, t. 19.

¹² Baranauskas A. Min. veik., p. 248.

Dėstydamas Kauno kunigų seminarijoje lietuvių kalbą, Baranauskas gyvai jautė praktinės (norminės) gramatikos reikalingumą ir ēmësi pats tokią rašyti, vildamas galésiąs pasinaudoti mokslinės, i diachroniją orientuotos Šleicherio lietuvių kalbos gramatikos pavyzdžiu, tačiau labai greit suprato turis „pasižymeti kraštus ir iš jų neišeiti“ (apie tai kelis kartus užsimena laiškuose Véberiu). „Pasižymeti kraštus“ reiškia ne tik aprašyti lietuvių kalbą tokią, kokia yra ją vartojančių žmonių lūpose, nesileidžiant į tolimos istorijos rekonstrukcijas, bet ir rasti būdą, kaip suderinti daugybės tarmių skirtumus, t. y. sukurti visiems lietuviams reikalingą rašomąją bendrinę kalbą. Turėdamas prieš akis šiuos konkretius aiškiai suvoktus uždavinius, Baranauskas renkasi tarmių derinimo principą, grindžia ji teoriniu teiginiu apie bendrajį ir dalinį elementą ir susikuria savo bendrinę kalbos teoriją. Svarbiausias „kalbomokslio“ (taip Baranauskas vadino savo gramatiką) tikslas – lyginant skirtinges tarmines lytis surasti jų pamatą, kitaip sakant, atstatyti pirmokyštį pavidala, iš kurio jos yra išriedėjusios. Skirtingų tarminių lyčių etimologinį pamatą Baranauskas vadina „žodžūgiu“ ir laikydamasis Šleicherio „genealoginio medžio“ teorijos, teigia: „Žodžūgis yra tai kelmas, iš kurio tarmių šakos išaugę“¹³; „norint visos lietuviškos kalbos gerai išmokti, reikia visų jos tarmių gerai išsimokyti, iš kurių gero sulyginimo tikrasai žodžūgis aikštén išeina“¹⁴. Atstatinėdamas „žodžūgines“ lytis, Baranauskas toli į praeitį nesileido: norminėmis jis laikė tarmėse fiksotas mažiausiai pakitusias žodžių formas, pvz., *dirba*, *galvomis*, *sēdi*, o ne *dirb*, *galvom*, *sēd*; senuosiuse raštuose randamų, bet tarmėse jau nebeišlikusių lyčių Baranauskas į savo rašomąją bendrinę kalbą neįtraukia, vadinas, nelaiko norminėmis (Véberiu aiškina nenoriš „rašybos nuo gyvosios kalbos atatraukti“¹⁵). Pagal šią teoriją Baranausko rašyti tekstai, tiesą sakant, buvo rytų aukštaičių lyčių transformacija į vakarietiskas. Tai jis pats nedviprasmiskai yra pripažinęs: „Šitoj mano kalba tai yra tarmė R₄ (rytų aukštaičių anykštėnų, „rotininkų“. – R. V.) sulyginimais su kitomis tarmėmis pataisyta ir dapildyta ir ne pagal ištarmės, bet pagal žodžūgio rašyta“¹⁶.

Tarmių derinimo principu Baranausko kuriama bendrinė rašomoji kalba buvo artima Šleicherio gramatikoje fiksuotoms Prūsijos lietuvių (vakarų aukštaičių) šnekoms. Belieka tik pridurti, kad prie tokio subendrintos savo rašomosios kalbos artimumo vakarų aukštaičių tarbei jis priėjo grynai teoriškai, remdamasis tarminio garsų kitimo dėsnii reguliarumu. Pakankamai gerai daugumą tų dėsnii pažindamas, nuosekliai laikydamasis, kaip dabar pasakytume, vidinės rekonstrukcijos metodikos, Baranauskas fonetinius tarmių skirtumus suvedė į archaiškiausią fonetinę sistemą, o tokią geriausiai kaip tik ir yra išlaikiusi pietinė vakarų aukštaičių tarmė (kauniškiai). Laiške Véberiu apie tai rašoma: „<...> negaliu prisipažinti, jog pramaniau naują, niekur taip nekalbamą, bet visiems suprantamą lietuvininkams kalbą <...>. Nepramaniau kalbos, bet kalbai lietuviškai pramaniau rašybą; arba juoties né rašybos nepramaniau naujos, bet jau esančią ir žinomą pataisiau“¹⁷; „Mano kalba

¹³ Baranauskas A. Min. veik., p. 185.

¹⁴ Cituojama iš kn.: Archivum Philologicum, 1937, t. 6, p. 50.

¹⁵ Baranauskas A. Min. veik., p. 186.

¹⁶ Min. veik., p. 185.

¹⁷ Min. veik., p. 187.

turi pamatą žodžių ir taip yra rašoma, bet, ištaroma pagal tarmių, negali vadintiesi kalba numirusia, bet gyvąja¹⁸. Štai kodėl subendrintą rašomąją kalbą Baranauskas dažniausiai vadina tiesiog rašyba: skaitydamas kiekvienas galis garsus tarti taip, kaip tariami jo gimtojoje tarmėje, nes raidės esančios daugiareikšmiai tarmėse skirtingai pakitusių garsų simboliai. Pavyzdžiu, *ranką*, atsižvelgiant į dėsningą *an* ir *q* kitimą tarmėse, galima skaityti [*rajkā*, *rajkū*, *rujkū*, *rōnk^a*] ir dar kitaip. Fonetinė rašyba, pasak Baranausko, būtų neparanki, nes „reiktu tiek rašybų ir tiek kalbomokslių intaisyti, kiek yra tarmių. Reikia gi vieno kalbomokslio, vienos rašybos, ir draug parodymo, kaip lietuvynkai kiekvienos tarmės tas raides turi ištaryti“¹⁹. Konkrečias taisykles, pagal kurias būtų galima lengvai paversi rašomosios bendrinės kalbos lytis tarminėmis, suformuluoti pasirodė ne taip paprasta: Baranausko „kalbomokslyje“ nėra aiškių nurodymų, kaip tarmiškai perskaityti „bendrąsias“ lytis, ypač tas, kurios tarmėse skiriasi ne vien garsų tarimu. Bendrinės kalbos kūrimo praktikoje ši gana sudėtinga Baranausko teorija neprigijo, tačiau bendrinės kalbos istorijos tyrinėtojai pripažista, kad ji turėjo reikšmęs, išigalint vakarų aukštaičių tarmei, kuri nuo XIX a. pabaigos tapo dabartinės šnekamosios ir rašomosios bendrinės kalbos pamatu²⁰.

Nustatant „bendrąsias“ (normines) rašomosios kalbos lytis, Baranauskui buvo iškilusi kalbos grynumo problema. Čia jis pasirodė esąs atsargus normintojas: ne pripažino „grynojo purizmo“ (laiškuose yra jি kritikavęs), tačiau aiškių svetimybų vengė. Pastarąjį nusistatymą taip aiškino laiške Véberiui: „Regimai svetimųjų saugaus dėties savon kalbon kaip žodžių, taip ir sudarymų: ieškau, kaip ta mislis saviškai lietuviškai išpasakyti. Neaptikdamas aiškesnio sudarymo ar žodžio kokio, neniekinu ir abejotinai savojo“²¹.

Savo amžininkams Baranauskas buvo neginčijamas lietuvių kalbos autoritetas, pelnės ši pripažinimą gyva ir vaizdinga „Anykščių šilelio“ kalba, puikiu savo paties gimtosios ir kitų lietuvių kalbos tarmių išmanymu. Su ivedėliais klausimais dėl lietuvių kalbos žodžių reikšmės, žodžių formų vartosenos ir pan. į jį kreipdavosi žymūs rusų bei Vakarų Europos indoeuropeistai, taip pat daugumas lietuvių nacionalinės kultūros veikėjų. Apie konkrečius Baranausko taisymus žinome ne tiek jau daug (jo teikiama informacija daugiausia buvo ne praktinio, bet teorinio pobūdžio), tačiau iš pastabų, randamų jo lingvistinėje korespondencijoje, galima spręsti, kad šio kalbininko būta ne tik puikaus gimtosios kalbos mokovo, bet ir atidaujusios puoselėtojo. Vertingas liudijimas šiuo atžvilgiu yra tokia vieno jo laiško Véberiui vieta: „Nelabai man tinka ir praminimas „lietuviškoji raštų draugystė“ <...>. Beg ne geriaus būtų vadinti ją „Lietuviško rašto mylėtojų draugystė“, arba „Lietuviškų raštinių dr.“, arba kaip kitaip, dėl to, kad drauginykais yra ne raštai, bet raštinių²².

¹⁸ Min. veik., p. 185.

¹⁹ Archivum Philologicum, 1930, t. 1, p. 76.

²⁰ Jonikas P. Lietuvių bendrinės rašomosios kalbos idėja priešaušrio metu. — Kn.: Archivum Philologicum, 1937, t. 6, p. 52; Palionis J. Lietuvių literatūrinės kalbos istorija. — V., 1979, p. 197.

²¹ Baranauskas A. Min. veik., p. 186.

²² Min. veik., p. 207.

Baranauskas, panašiai kaip vėliau Jablonskis ir Balčikonis, labai vertino gerą gimtosios tarmės mokėjimą, rinkdamas tarmių faktus orientavosi į paprastą kaimo žmonių kalbą. Štai ką apie tai jis rašės Boduenui de Kurtenė: „Mokytojai lietuvių, lenkiškai kalbėdamies patys, lietuviškai gerai neišmokę, <...> tūloje vietoje lietuvišką kalbą apgadino, labiausiai po raštus, gyvojoje gi kalboje po miestelius ir dvarus. Tai dabar ką tamsesnis kurs Lietuvos kampas, ką tolimesnis nuo miestelio ir nuo dvaro arba nuo vieškelio, tą grynesnė ir gražesnė lietuviška kalba“²³.

Profesionaliosios lietuvių kalbotyros formavimosi kontekste Baranausko bendrinės kalbos teorija, be jau minėtų dalykų, yra reikšminga dar ir dėl šių priežasčių:

1. Būdama tiesiogiai susijusi su poreikiu turėti praktinę gramatiką, ji parodė aiškią norminės gramatikos kūrimo perspektyvą, i pirmą vietą iškélė gyvosios (šnekamosios) kalbos faktų svarbą ir savaipliavo intensyvesnį tarmių ir žodyno tyrimą (plg. Jauniaus – Bügos – Jablonskio liniją).

2. Lietuvių dialektologijoje įtvirtinusি tarminiu ypatybų kompleksu lyginimo principą, artino lietuvių kalbos tyrinėtojus prie struktūrinio požiūrio į kalbą, formavo rémimosi vidine rekonstrukcija pradmenis. Ėmė aiškėti, kad néra (ir neturi būti) atotrūkio tarp istorinės ir aprašomosios (norminės) gramatikos, nes tvirtesnių normų neįmanoma nustatyti be elementaraus kalbos faktų istorijos pažinimo (moksliškai pagrįstas bendrinės lietuvių kalbos normas vėliau pateikė Jablonskio „Lietuvių kalbos gramatika“ 1922 m.).

3. Prisidėjo prie tam tikrų bendrinės lietuvių kalbos kodifikavimo kriterijų formavimosi, iš kurių pirmiausia minėtini sistemingumas, faktų geografija, grynumas ir iš dalies galbūt tikslingumas. Šie kriterijai kalbos norminimo praktikoje aktualūs ir šiandien, be to, pridurtina, kad aiški Baranausko orientacija ne į raštų, bet į šnekamąją kalbą lémē ryškų gyvosios („sodžiaus“) kalbos dominavimą mūsų pirmuojuose norminamuosiuose darbuose (plg. Jablonskio, Balčikonio poziciją).

Vertinant Baranausko pažiūras dabartinės lietuvių kalbotyros kontekste, pravarstu panagrinėti jo tarmių skirstymo principus, trijų ilgumų balsių teoriją (vadinamoji „morų teorija“), konkrečius samprotavimus apie kai kurių lietuvių kalbos reiškinį istoriją (jų neretai būta ir labai ižvalgių, ir aiškiai klaidingų), tačiau dėl ribotos straipsnio apimties šiuo kartu aptarta tik bendrinės kalbos teorija. Jos visiškai užtenka, norint susieti Baranausko teorines pažiūras su XIX a. kalbotyra apskritai ir parodyti, kaip per ši talentingą savamokslį kalbininką į besiformuojančią lietuvių kalbotyrą pateko ir gražiai suvešėjo pažangiausios to meto lingvistikos idėjos.

ТЕОРИЯ ЛИТЕРАТУРНОГО ЯЗЫКА А. БАРАНАУСКАСА

Резюме

Прогрессивные идеи натуралистического направления и Казанской лингвистической школы, плодотворно повлиявшие на развитие национального литовского языкоznания, проникали прежде всего через посредство своеобразной теории общенационального (литературного) языка, построенной А. Баранаускасом во второй половине XIX века.

²³ Min. veik., p. 133.